

İZMİR TABİP ODASI

İŞÇİ SAĞLIĞI VE İŞYERİ HEKİMLİĞİ KOMİSYONU

İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ KANUNU TASARISI TASLAĞI

SON VERSİYON

24 Ekim 2011

MADDELERE GÖRE DEĞERLENDİRME RAPORU- 1

Maddeler: Amaç- Kapsam

ÖNSÖZ

Ülkemizde çalışanların sağlık ve güvenliklerinin korunması, mesleki risklerin önlenmesi, risk ve kaza faktörlerinin ortadan kaldırılması ile işyerlerinde sağlık ve güvenlik şartlarının sürekli olarak iyileştirilmesi için alınacak önlemleri ve bu konulardaki görev, yetki, yükümlülük ve sorumlulukları düzenlemek amacıyla ilk olarak Ocak 2007 de Çalışma Bakanlığınca sosyal taraflara iletilen İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ KANUNU TASARISI TASLAĞI'nın yasalaştırılması süreci zaman içinde adeta yılan hikayesine dönmüştü.

Son olarak 24 Ekim 2011 tarihli Çalışma Bakanlığı tarafından hazırlanan son kanun tasarısı taslağı ile yeni bir sürece girilmiş bulunmaktadır. Torba yasa ile ISIG hizmet sunumunun işyeri dışına kaydırılmasını takiben, çalışma bakanlığı kanun tasarısının meclise gönderilip yasalaşması konusunda bu sefer kararlı görünmektedir. Son maden kazaları, tuzla tersanelerinde yaşanan iş kazaları nedeniyle kamuoyu beklentisi de bu yasanın bir an önce çıkması yönündedir.

İzmir Tabip Odası olarak bu süreçte daha önceki taslaklarda olduğu gibi görüşlerimizi ve katkılarımızı bakanlığa, ilgili örgütlere ve kamuoyuna iletmek için değerlendirme raporları hazırlama gereği doğmuştur. Bu raporlar fazla hacim tutmaması ve konuların dağılmaması için taslağın madde madde incelendiği “**maddelere göre değerlendirme raporu**” şeklinde hazırlanmıştır. Bu çalışmalarda taslağın her bir maddesi daha önce değişik tarihlerde sosyal taraflara iletilen taslak versiyonlarındaki maddelerle karşılaştırılmış, maddelerdeki değişiklikler madde metinlerine ve farklılıklara yer verilerek açıklanmaya çalışılmıştır. Ayrıca maddelerin içeriği ile ilgili görüşler ve öneriler de belirtilmiştir.

Hepimizin yıllardır beklediği bu yasanın bu alanda emek veren ISIG çalışanlarının katkılarına alarak, sosyal tarafların görüş ve önerileri doğrultusunda hazırlanmasını ümit ediyoruz.

Yararlı olması dileğiyle...

Ekim 2011

Dr. Hakan Toksöz
İSİG Kanunu Tasarısı Taslağı Çalışma Grubu
İşçi Sağlığı ve İşyeri Hekimliği Komisyonu
İzmir Tabip Odası

**İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ KANUNU TASARISI TASLAKLARININ DEĞİŞİK VERSİYONLARINDA
“AMAÇ” MADDESİNİN METNİ**

İSG KANUNU TASARISI TASLAĞI VERSİYON 1	İSG KANUNU TASARISI TASLAĞI VERSİYON 2	İSG KANUNU TASARISI TASLAĞI VERSİYON 3	İSG KANUNU TASARISI TASLAĞI VERSİYON 4	İSG KANUNU TASARISI TASLAĞI VERSİYON 5
17. 01.2007 tarihli versiyon*	01.09.2008 tarihli versiyon	10.10.2008 tarihli versiyon	14. 07.2010 tarihli versiyon	24.10.2011 tarihli versiyon (SON VERSİYON)
<p>Amaç</p> <p>MADDE 1- (1) Bu Kanunun amacı, çalışanların sağlık ve güvenliklerinin korunması, mesleki risklerin önlenmesi, risk ve kaza faktörlerinin ortadan kaldırılması ile işyerlerinde sağlık ve güvenlik şartlarının sürekli olarak iyileştirilmesi için alınacak önlemleri ve bu konulardaki görev, yetki, yükümlülük ve sorumlulukları düzenlemektir.</p>	<p>Amaç</p> <p>MADDE 1-(1) Bu kanunun amacı çalışanların sağlık ve güvenliklerinin sağlanması, şartların sürekli iyileştirilmesi, mesleki risklerin önlenmesi, risk ve kaza faktörlerinin ortadan kaldırılması ve bu hususta alınacak önleyici ve koruyucu tedbirler ile çalışan ve temsilcilerin eğitimi, bilgilendirilmesi, görüşlerinin alınması ve katılımlarının sağlanması konusunda usul ve esasları düzenlemektir.</p>	<p>Amaç</p> <p>MADDE 1- (1) Bu Kanunun amacı, iş sağlığı ve güvenliğinin sağlanması, mesleki risklerin önlenmesi, risk ve kaza faktörlerinin ortadan kaldırılması, sağlık ve güvenlik şartlarının sürekli olarak iyileştirilmesi için alınacak koruyucu ve önleyici tedbirler ile bu konularda eğitim, bilgilendirme, çalışanların görüşlerinin alınması ve katılımının sağlanmasını düzenlemektir.</p>	<p>Amaç</p> <p>MADDE 1- (1) Bu Kanunun amacı, işyerlerinde iş sağlığı ve güvenliğinin sağlanması ve mevcut sağlık ve güvenlik şartlarının sürekli olarak iyileştirilmesi için işveren ve çalışanların görev, yetki, sorumluluk, hak ve yükümlülüklerini düzenlemektir.</p>	<p>Amaç</p> <p>MADDE 1- (1) Bu Kanunun amacı, işyerlerinde iş sağlığı ve güvenliğinin sağlanması ve mevcut sağlık ve güvenlik şartlarının iyileştirilmesi için işveren ve çalışanların görev, yetki, sorumluluk, hak ve yükümlülüklerini düzenlemektir.</p>

* Taslak versiyon tarihleri olarak çalışma bakanlığının sosyal taraflardan taslaklar hakkında görüş isteme tarihleri veya taslakların ele geçtiği tarihler belirtilmiştir.

**İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ KANUNU TASARISI TASLAKLARININ DEĞİŞİK VERSİYONLARINDA
“KAPSAM” MADDESİNİN METNİ**

İSG KANUNU TASARISI TASLAĞI VERSİYON 1	İSG KANUNU TASARISI TASLAĞI VERSİYON 2	İSG KANUNU TASARISI TASLAĞI VERSİYON 3	İSG KANUNU TASARISI TASLAĞI VERSİYON 4	İSG KANUNU TASARISI TASLAĞI VERSİYON 5
17. 01.2007 tarihli versiyon	01.09.2008 tarihli versiyon	10.10.2008 tarihli versiyon	14. 07.2010 tarihli versiyon	24.10.2011 tarihli versiyon (SON VERSİYON)
<p>Kapsam MADDE 2- (1) Bu Kanun hükümleri endüstriyel, tarımsal, ticari, idari, eğitsel, kültürel ve benzeri faaliyetlerin yapıldığı, resmi ve özel sektöre ait bütün işyerlerine ve işlere faaliyet konularına bakılmaksızın uygulanır.</p> <p>(2) Bu Kanun hükümleri; Türk Silahlı Kuvvetleri, Emniyet Kuvvetleri ve Sivil Savunma gibi kendine özgü karakteristiği olan kamu hizmetlerinin bu Kanun hükümleri ile çelişen özel faaliyetlerinde uygulanmaz. Ancak, bu tür hallerde de çalışanların sağlık ve</p>	<p>Kapsam MADDE 2- (1) Bu Kanun kamu ve özel sektöre ait bütün işlere ve işyerlerine, bu işyerlerinin işverenleri ile işveren vekillerine ve çalışanlarına faaliyet konularına bakılmaksızın uygulanır.</p> <p>İstisnalar MADDE 3- (1) Bu Kanun hükümleri;</p> <p>a) Türk Silahlı Kuvvetlerinin kendi özel Kanunlarından kaynaklanan faaliyetlerinde,</p> <p>b) Genel Kolluk Kuvvetlerinin eğitim, operasyon, tatbikat ve benzeri kendine özgü faaliyetlerinde,</p>	<p>Kapsam MADDE 2- (1) Bu Kanun kamu ve özel sektöre ait bütün işlere ve işyerlerine, bu işyerlerinin işverenleri ile işveren vekillerine ve çalışanlarına faaliyet konularına bakılmaksızın uygulanır.</p> <p>(2) Bu Kanun hükümleri çırak ve stajyerlere de uygulanır.</p> <p>İstisnalar MADDE 3- (1) Bu Kanun hükümleri;</p> <p>a) Türk Silahlı Kuvvetlerinin kendi özel Kanunlarından kaynaklanan faaliyetlerinde,</p> <p>b) Genel Kolluk Kuvvetlerinin eğitim,</p>	<p>Kapsam MADDE 2- (1) Bu Kanun kamu ve özel sektöre ait bütün işlere ve işyerlerine, bu işyerlerinin işverenleri ile işveren vekillerine, çırak ve stajyerler de dâhil olmak üzere tüm çalışanlarına faaliyet konularına bakılmaksızın uygulanır.</p> <p>İstisnalar MADDE 3- (1) Bu Kanun hükümleri;</p> <p>a) Türk Silahlı Kuvvetlerinin ve genel kolluk kuvvetlerinin eğitim, operasyon, tatbikat ve benzeri kendine özgü faaliyetlerinde,</p> <p>b) Sivil savunma ve acil durum birimlerinin eğitim, tatbikat ve afetlere müdahale</p>	<p>Kapsam MADDE 2- (1) Bu Kanun kamu ve özel sektöre ait bütün işlere ve işyerlerine, bu işyerlerinin işverenleri ile işveren vekillerine, çırak ve stajyerler de dâhil olmak üzere tüm çalışanlarına faaliyet konularına bakılmaksızın uygulanır.</p> <p>İstisnalar MADDE 3- (1) Bu Kanun hükümleri;</p> <p>a) Türk Silahlı Kuvvetlerinin ve genel kolluk kuvvetlerinin eğitim, operasyon, tatbikat ve benzeri kendine özgü faaliyetlerinde,</p> <p>b) Afet ve acil durum birimlerinin eğitim, tatbikat, hazırlık ve müdahale gibi</p>

<p>güvenliği, bu Kanununun amaçları doğrultusunda dikkate alınır.</p>	<p>c) Sivil savunma ve acil durum müdahale birimlerinin eğitim, tatbikat, afetlere müdahale gibi faaliyetlerinde, uygulanmaz.</p> <p>Bu durumdaki çalışanların sağlık ve güvenliği bu kanunun amaçları doğrultusunda sağlanacaktır.</p>	<p>operasyon, tatbikat ve benzeri kendine özgü faaliyetlerinde,</p> <p>c) Sivil savunma ve acil durum müdahale birimlerinin eğitim, tatbikat, afetlere müdahale gibi faaliyetlerinde,</p> <p>ç) Ev hizmetlerinde, uygulanmaz.</p> <p>(2) Bu durumdaki çalışanların sağlık ve güvenliği bu kanunun amaçları doğrultusunda sağlanacaktır.</p>	<p>gibi faaliyetlerinde,</p> <p>c) Ev hizmetlerinde,</p> <p>ç) Çalışan istihdam etmeksizin kendi nam ve hesabına mal ve hizmet üretimi yapanlar hakkında, uygulanmaz.</p>	<p>faaliyetlerinde,</p> <p>c) Ev hizmetlerinde,</p> <p>ç) Çalışan istihdam etmeksizin kendi nam ve hesabına mal ve hizmet üretimi yapanlar hakkında, uygulanmaz.</p>
---	---	---	---	--

**İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ KANUNU TASARISI TASLAKLARININ DEĞİŞİK VERSİYONLARINDA
“KAPSAM” MADDESİNDEKİ DEĞİŞMELERİN İNCELENMESİ**

İSG KANUNU TASARISI TASLAĞI VERSİYON 1	İSG KANUNU TASARISI TASLAĞI VERSİYON 2	İSG KANUNU TASARISI TASLAĞI VERSİYON 3	İSG KANUNU TASARISI TASLAĞI VERSİYON 4	İSG KANUNU TASARISI TASLAĞI VERSİYON 5
17. 01.2007 tarihli versiyon	01.09.2008 tarihli versiyon	10.10.2008 tarihli versiyon	14. 07.2010 tarihli versiyon	24.10.2011 tarihli versiyon (SON VERSİYON)
<p>- Kapsam “Bu Kanun hükümleri endüstriyel, tarımsal, ticari, idari, eğitsel, kültürel ve benzeri faaliyetlerin yapıldığı, resmi ve özel sektöre ait bütün işyerlerine ve işlere faaliyet konularına bakılmaksızın uygulanır” şeklinde ifade edildi</p>	<p>- Kapsam “Bu Kanun kamu ve özel sektöre ait bütün işlere ve işyerlerine, bu işyerlerinin işverenleri ile işveren vekillerine ve çalışanlarına faaliyet konularına bakılmaksızın uygulanır” biçiminde ifade edildi.</p> <p>- İstisnalar ayrı bir madde olarak belirtildi.</p>	<p>-Kapsam içine “çırak ve stajyerler” de alındı.</p> <p>.</p> <p>-İstisnalar maddesi içine “ev hizmetleri” de alındı.</p>	<p>- Kapsamın “istisnaları” içine “Çalışan istihdam etmeksizin kendi nam ve hesabına mal ve hizmet üretimi yapanlar hakkında” eklendi</p> <p>- Daha önceki tasarıda istisna bölümünde yazan “Bu durumdaki çalışanların sağlık ve güvenliği bu kanunun amaçları doğrultusunda sağlanacaktır” gibi anlamı olmayan ifade kaldırıldı</p>	<p>Kelimesi kelimesine 2010 versiyonundaki “kapsam” maddesi aynı.</p> <p>Sedece istisnalar maddesinde “sivil savunma” yerine “afet” kelimesi kullanılmış.</p>

İSG KANUNU TASARISI TASLAĞINDAKİ “KAPSAM” MADDESİNİN ULUSAL BELGELERE UYUMLULUĞUNUN İNCELENMESİ- 1 :

A) T.C. ULUSAL İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ POLİTİKA BELGESİ- 1 DE KAPSAM:

Ulusal İş Sağlığı ve Güvenliğinde Öncelik ve Hedefler (2006 – 2008)

Politik Hedefler bölümünde;

- İş sağlığı ve güvenliğine ilişkin düzenlemelerin bütün çalışanları kapsamaması,

“İş sağlığı ve güvenliği konularında insanı önemseyen ve öne çıkaran, onun bedensel, ruhsal ve sosyal ihtiyaçlarını karşılayan çağdaş ve kapsamlı bir politika belirlenmesi ve uygulanmasının takip edilmesi gerekmektedir. İSG alanındaki düzenlemelerin devlet memurları, bağımsız çalışanlar ve tarım çalışanları dahil olmak üzere bütün çalışanları kapsamaması gerekmektedir.”

B) T.C. ULUSAL İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ POLİTİKA BELGESİ- 2 DE KAPSAM :

2006-2008 dönemi hedeflerinin gerçekleşme durumu aşağıda özetlenmiştir:

- İş sağlığı ve güvenliğine ilişkin düzenlemelerin bütün çalışanları kapsamaması,

“İş Sağlığı ve Güvenliği Kanun Tasarısı Taslağı, işçileri, devlet memurlarını, tarım ve basın çalışanları dahil olmak üzere bütün çalışanları kapsayacaktır.”

SON ISG Kanunu Tasarısı Taslağındaki kapsam” *kamu ve özel sektöre ait bütün işlere ve işyerlerine, bu işyerlerinin işverenleri ile işveren vekillerine, çırak ve stajyerler de dâhil olmak üzere tüm çalışanlarına faaliyet konularına bakılmaksızın uygulanır*” şeklinde belirtilmiştir. Bu açıdan taslak ulusal belgelere uyumludur.

Not: Sözü geçen ulusal belgeler sivil toplum örgütlerinin de içinde olduğu Ulusal İSG Konseyi tarafından yayınlanmıştır.

İSG KANUNU TASARISI TASLAĞINDAKİ “KAPSAM” MADDESİNİN ULUSAL BELGELERE UYUMLULUĞUNUN İNCELENMESİ- 2 :

A) T.C. ULUSAL İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ POLİTİKA BELGESİ- 1 DE BÜTÜN İŞYERLERİNE YAYGINLAŞTIRMA:

Ulusal İş Sağlığı ve Güvenliğinde Öncelik ve Hedefler (2006 – 2008)

Politik Hedefler bölümünde;

- İş sağlığı ve güvenliğine ilişkin düzenlemelerin bütün işyerlerine yaygınlaştırılması

İSG hizmetlerinin AB normlarına tam uyumu sağlanmalı, **bu hizmetler çalışan sayısına bakılmaksızın tüm işyerlerine sunulmalıdır**. İş sağlığı ve güvenliği hizmetlerinin sunumunda eşitsizlikler, hizmetin gerekliliğine olan inancı sarsarken diğer yandan istihdam ve işyerlerinin büyüme eğilimini engelleyici bir etki yapmaktadır. Bunun yanısıra haksız rekabete yol açmaktadır. Hizmetlerin eşit ve yaygın olarak sunulması için işyerlerinin ekonomik şartları da dikkate alınarak gerekli çalışmalar, sosyal taraflarla müştereken yapılmalıdır.

B) T.C. ULUSAL İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ POLİTİKA BELGESİ- 2 DE BÜTÜN İŞYERLERİNE YAYGINLAŞTIRMA :

2006-2008 dönemi hedeflerinin gerçekleşme durumu aşağıda özetlenmiştir:

- İş sağlığı ve güvenliğine ilişkin düzenlemelerin bütün işyerlerine yaygınlaştırılması,

İş Sağlığı ve Güvenliği Kanun Tasarısı Taslağı'nda; iş sağlığı ve güvenliği hizmetlerinin, AB normlarına uygun olarak çalışan sayısına bakılmaksızın bütün çalışanlara sunulması öngörülmüştür. Sanayi ve ticaret sektörüne ilave olarak iş sağlığı ve güvenliği hizmetleri yaygınlaştırılarak tarım, kamu, basın ve hizmet sektörü gibi tüm sektörleri kapsayacaktır.

SON ISG Kanunu Tasarısı Taslağındaki kapsam” *kamu ve özel sektöre ait bütün işlere ve işyerlerine, bu işyerlerinin işverenleri ile işveren vekillerine, çırak ve stajyerler de dâhil olmak üzere tüm çalışanlarına faaliyet konularına bakılmaksızın uygulanır*” şeklinde belirtilmiştir.. Ancak “**çalışan sayısına bakılmaksızın**” şeklinde açık bir ifade yoktur.

Not: Sözü geçen ulusal belgeler sivil toplum örgütlerinin de içinde olduğu Ulusal İSG Konseyi tarafından yayınlanmıştır.

TÜM ÇALIŞANLAR GERÇEKTEN AYNI YASA KAPSAMINA GİREBİLİR Mi ?

Çalışan kesimi	Bağlı bulunduğu kanun	Tüm çalışanlara tek kanun: mümkün mü ? Ayrı ayrı kanunlara tabi olan çalışanların “iş sağlığı ve güvenliği” konusunda tek bir kanuna tabi olmaları pratikte nasıl sağlanacaktır ? Farklı hukuki statü içinde çalışanların aynı iş sağlığı ve güvenliği hükümlerine tabi tutulması nasıl mümkün olacaktır ?
Sanayii ve ticaret çalışanları	İş kanunu	
Deniz adamları	Deniz iş kanunu	
Basın çalışanları	Basın iş kanunu	
Memurlar- kamu çalışanları	657 sayılı devlet memurları kanunu	
.....	

Çalışanları ilgilendiren yasalardaki farklılıklar giderilmeden her çalışanın aynı iş sağlığı ve güvenliği hükümlerine tabi tutulmaları uygulamada birçok soruna yol açacaktır. Bu nedenle diğer kanunlarda da düzenlemeler yapılması zorunludur.

Prof. Dr. Ömer Ekmekçi (İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi İş ve Sosyal Güvenlik Hukuku Anabilim Dalı) “Anahatlarıyla İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu Tasarı Taslağı” başlıklı makalesinde; “*Acaba şu aşamada tüm işyerlerini kapsamına alan ve herkesi aynı hükümlere tabi tutan tek bir kanun yapılması uygun mudur? Bu konuda ilk olarak; yaşam hakkının herkes için kutsal olduğu, herkesin aynı korumadan yararlanma ve aynı standartlara tabi olma hakkının bulunduğu ileri sürülebilir. Kuşkusuz bu iddiada gerçek payı vardır. Bununla birlikte şu aşamada böyle bir standart birliğine gidilmesi, telafisi mümkün olmayan ve çok büyük kargaşaya yol açacak bir adım niteliğinde olacaktır.*” demektedir.

Prof. Dr. Ekmekçi neden kargaşa olacağı konusunda; “*iş sağlığı ve güvenliği konusundaki norm birliği öncelikle diğer çalışma koşulları konusundaki farklılıkların da ortadan kaldırılmasını, daha doğrusu, bu farklılıkların işin niteliğinden kaynaklanan zorunlu farklılıklarla sınırlı tutulmasını gerektirir. Ne var ki, durum böyle değildir. Çalışma hayatımızda halen yürürlükte, büyük ölçüde yenilenmiş bir İş Kanunu yanında, hiçbir değişikliğe değer bulunmamış Deniz İş Kanunu ve son anda aradan konulan iş güvencesi hükümleri dışında hiçbir değişiklik ihtiyacı hissedilmeyen Basın İş Kanunu vardır. Bu kanunlar arasında, kapsamlarına giren işlerin niteliğinden kaynaklanmayan, çok anlamsız farklılıklar mevcuttur. Bu farklılıklar, görülen işin niteliğine ilişkin olanlara indirgenmeden salt iş sağlığı ve güvenliği konusunda norm birliğine gidilmesi içinden çıkılmaz bir karmaşa yaratacaktır*”. demektedir.

Makalenin devamında Prof. Dr. Ekmekçi “*Bu bakımdan, daha bireysel iş ilişkilerini düzenleyen kanunlar arasında bir denge sağlanmamışken, tamamen farklı hukuki statü içerisinde bulunan, statü hukukuna göre çalışanlar ile bağımsız çalışanların aynı iş sağlığı ve güvenliği hükümlerine tabi kılınması isabetli olmayacaktır. Kaldı ki; farklı çalışma koşullarına tabi aynı hükümlere tabi kılınmasının isabet derecesi de tartışmaya açıktır. Sanayi kesimi için uygulanan hükümlerin örneğin tarım kesimi için de aynen uygulanması düşünülemez. İş sağlığı ve güvenliğine ilişkin ayrı bir kanun yapılması ile kastedilen herhalde farklı çalışma şekillerine tabi kişilerin tek bir standarda tabi kılınması değil, İş Kanunu kapsamına giren kişiler için kanun seviyesinde ayrı bir düzenleme yapılmasıdır. Ayrıca; kanunlardaki farklı çalışma usulleri bir yana, tüm müesseselerin her kanunda yer almaması nedeniyle, herkesi kapsamına alan bu taslağın kanunlaşması başka açmazların da ortaya çıkmasına neden olacaktır*” diye belirtmektedir..

Ülkemizde İş sağlığı ve güvenliğinin tüm çalışanları kapsamı yıllardır istenen ve savunulan bir görüştür. Ancak bunun için sadece ISIG kanununda değil diğer kanunlarda da bunun alt yapısı hazırlanmalıdır.

KAMU ÇALIŞANLARI GERÇEKTEN YASA KAPSAMINA GİRİYORMU ?

KAMU ÇALIŞANLARI VE 657 SAYILI DEVLET MEMURLARI KANUNU:

Kamu çalışanlarının “iş sağlığı ve güvenliği” hakkı 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu’nda tanımlanmıştır. Kanun (madde 188) “kaza ve mesleki hastalık hallerini” tanımlıyor, ancak mağdur olanlar haklarını yıllardır alamıyorlar. Devlet kamu çalışanları için sigorta yasası çıkarmadığından ve çalışanlar adına prim ödemediğinden; devlet memurları iş kazası ve meslek hastalığı sigortası hakkından yararlanamıyor.

Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası (SSGSS):

Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası (SSGSS) Kanunu kamu çalışanlarını Genel Sağlık Sigortası kapsamına almıştır, ancak iş kazası ve meslek hastalığı sigortası kapsamına almamıştır. Bu anlamda memurların “iş kazası ve meslek hastalığı sigortası hakkı” bulunmuyor.

SSGSS Kanunu gereğince memurlar adına çalışan ve devlet emekliliğe esas aylık tutar üzerinden (toplam %36) kısa ve uzun vadeli sigorta primi ödemektedir. Ancak, tüm sigortalılar için devlet tarafından ödenmesi gereken, iş riskine göre değişen oranlardaki (%1-6,5) “iş kazası ve meslek hastalığı primi” devlet memurları adına ödenmemektedir.

Sorumluluk kavramı:

İş kazası veya meslek hastalığı durumunda işveren kamu ise; “sorumluluk” kavramı değişmektedir. SSGSS Kanunu (madde 21) “İş kazası, meslek hastalığı ve hastalık; kamu görevlileri, er ve erbaşlar ile kamu idareleri tarafından görevlendirilen diğer kişilerin vazifelerinin gereği olarak yaptıkları fiiller sonucu meydana gelmiş ise” iş kazası ve meslek hastalığını kabul etmekte, ancak, “sigortalı veya hak sahiplerine yapılan ödemeler veya bağlanan gelirler kurumuna veya ilgililere rücu edilmez” demektedir.

Tasarı “*İş Sağlığı ve Güvenliği ve Çalışma Ortamına İlişkin*” **155 sayılı ILO sözleşmesi** ve “*İş Sağlığı Hizmetlerine İlişkin*” **161 sayılı ILO sözleşmesi** ile uyumlu değildir. Söz konusu sözleşmeler “*çalışan*” kavramından kamu çalışanları dahil tüm çalışanları anlamaktadır. Devletin öncelikle SSGSS Kanunu ile kamu çalışanlarına bu hakkı tanıması gerekmektedir.

ÖNCEKİ TASARIDA “KENDİ NAM VE HESABINA MAL VE HİZMET ÜRETİMİ YAPANLAR” SON TASLAKTAKİ İSTİSNALAR MADDESİNDEN ÇIKARILMADI -AYNEN KALDI

Kanun taslağında kapsam maddesinin istisna bölümünde “**Çalışan istihdam etmeksizin kendi nam ve hesabına mal ve hizmet üretimi yapanlar hakkında, uygulanmaz**” hükmü yazılmıştır.

SSGSS Kanunu; kendi nam ve hesabına bağımsız çalışanları “iş kazası ve meslek hastalığı sigortası” kapsamında kabul etmektedir. Sigortalı prime esas aylık gelir üzerinden riskin derecesine göre %1–6,5 oranında prim ödemektedir. Eğer sigortalı iş kazası ya da meslek hastalığı geçirir ve mağdur hale gelirse; SGK müfettiş göndererek durum ve sorumluluk tespiti yapacaktır. Ancak SSGSS Kanunu gereğince “*iş kazası veya meslek hastalığı, işverenin kastı veya sigortalıların sağlığını koruma ve iş güvenliği mevzuatına aykırı bir hareketi sonucu meydana gelmişse, Kurumca sigortalıya bu Kanun gereğince yapılan veya ileride yapılması gereken ödemeler ... işverene ödettirilir*”. Sonuçta kendi hesabına bağımsız olarak çalışan her durumda kendi sağlık ve güvenliğinden sorumlu olacaktır.

Kendi hesabına çalışan kesimine yönelik İSG kanun tasarısında getirilen istisna bu çalışanların iş kazası ve meslek hastalığı durumunda hak iddiasında bulunduğu prim ödenerek kazanılan bu hakkın kullanımı önleyecektir. (Zaten daha önceki tasarılarda da bu madde yoktu sadece önceki tasarıda ve son tasarıda yer almıştır.)